drugs abc
GHB

GHB is een verdovingsmiddel. Het werd vroeger in de geneeskunde gebruikt, maar wordt nu als drug aangewend.

Het is een kleur- en geurloze vloeistof met een lichte zout-smaak. Bij een lage dosis raak je in een roes, die vergelijk-baar is met dronkenschap.

Wat zijn de eigenschappen? Hoe wordt het gebruikt? Wat zegt de Belgische wet? Welke termen circuleren er? Wat zijn de effecten en de risico's? Een kennismaking met de belang-rijkste aspecten van GHB, en het gebruik ervan.

VAD
VLAAMS EXPERTISECENTRUM
ALCOHOL EN ANDERE DRUGS

Wat is GHB?

GHB staat voor gamma-hydroxy-boterzuur. Dit kalmeringsmiddel werkt in op het centraal zenuwstelsel en is van nature in het menselijk lichaam aanwezig, maar dan wel in minieme hoeveelheden. Als drug wordt het gebruikt voor zijn ontspannende, kalmerende en seksueel stimulerende werking.

GHB is een wit en sterk waterabsorberend poeder, maar is in het illegale circuit meestal verkrijgbaar als vloeistof. Omdat het erg zout smaakt, wordt het vaak gemengd met zoete drankjes en/of alcohol.

GHB als uitgaansdrug is samengesteld uit twee precursoren: 1,4 butaandiol (BD) en gamma-butyrolacton (GBL). De chemische formule voor GHB is C4H8O3. GBL is de voornaamste chemische basisgrondstof. Dit is een kleurloze, olieachtige vloeistof met een zwakke geur en is oplosbaar in water. GBL is in de chemie als oplosmiddel en als reagens bekend en wordt bijvoorbeeld gebruikt als aromasamenstelling, vlekkenmiddel of verfafbijtmiddel. De PH-waarde van GBL kan met behulp van natronloog (een oplossing van natriumhydroxide (NaOH) in water) aangepast worden waardoor de GBL wordt omgezet in GHB. Natronloog wordt bijvoorbeeld gebruikt als gootsteenontstopper en is vrij in de handel verkrijgbaar. De prijzen van GBL variëren van 24 tot 59 euro per 250 ml, wat neerkomt op 9 tot 23 eurocent voor een recreationele dosis van 1ml.

MEDISCHE TOEPASSINGEN

- GHB werd begin jaren 1960 voor het eerst synthetisch samengesteld. Tegen het einde van dat decennium werd er onderzoek gedaan om GHB te gebruiken voor medische doeleinden (onder meer in de chirurgische anesthesie, als middel om angststoornissen en depressies aan te pakken en bij bevallingen).
- Een recente medische toepassing van GHB, onder de merknaam Xyrem®, betreft de behandeling van narcolepsie bij volwassen patiënten.
- Meer bekende toepassingen zijn het therapeutisch gebruik van GHB bij alcoholverslaving en alcohol-onthoudingsverschijnselen.
- Recentelijk gebruiken verslavingsartsen in Nederland het middel bij de behandeling van ernstige ontwenningsverschijnselen bij GHB-afhankelijkheid zelf.

NIET-MEDISCH GEBRUIK

- In de jaren ’80 dook GHB in de VS op in ander, niet-medisch gebruik. Het werd onder meer gebruikt door bodybuilders (het stimuleert de aanmaak van groeihormonen), als ‘verjongingskuur’ en als middel om gewicht te verliezen. Het product werd toen vaak legaal verkocht in fitnessclubs en gezondheidswinkels, als voedingssupplement.
- Toen eind jaren ‘80 de nevenwerkingen van GHB goed en wel bekend waren, werd het middel al snel in veel landen verboden. Toch vond het zijn ingang als recreatief middel in de jaren ’90 in de VS en later ook in Europa. De stof werd populair als partydrug vanwege de euforie die direct na inname optreedt en de geclaimde toename van sociaal en seksueel gedrag. GHB werd beschouwd als een goed alternatief voor xtc, enerzijds omdat xtc steeds meer vervuild bleek te zijn en anderzijds omdat het geen negatief morning-aftergevoel met zich meebracht.
- In diezelfde periode kwamen ook de eerste paniek-golven op gang met betrekking tot GHB en ‘drink-spiking’. Dat is het onopgemerkt toevoegen van een verdovend middel aan iemands drankje met de bedoeling de persoon seksueel te misbruiken of te overvallen.
- GHB staat onder uitgaanders en in de media vooral bekend onder de foutieve naam ‘liquid xtc’ of vloeibare xtc. Deze benaming klopt niet. Het product vertoont noch farmacologisch, noch effectmatig gelijkenissen met xtc.

De effecten, het gebruik en de werking

Bij een lage dosis GHB raakt men in een alcoholachtige roes. Gebruikers voelen zich vrolijk, kalm en ontspannen. Maar het is moeilijk om GHB juist te doseren. De effecten zijn heel verschillend bij minimaal verschillende doses. De effecten verschillen ook sterk van persoon tot persoon: zowel het lichaamsgewicht van de gebruiker als zijn/haar gevoeligheid spelen mee.

DE TAAL VAN DE STRAAT | HET GHB-JARGON

• grievous bodily harm > GHB • liquid xtc/ vloeibare xtc > andere naam voor GHB, ook al heeft xtc niets met GHB te maken: de werking is compleet verschillend • rape drug > GHB

HOE WORDT HET GEBRUIKT?

GHB wordt verkocht als poeder of (meestal) als drankje (in een buisje). Het kan worden gemengd in zoete drankjes die de zoute GHB-smaak verdoezelen (bijvoorbeeld cola, fruitsap enzovoort). Een 'gebruikelijke' dosis voor volwassenen is 0,5 tot 1,5 gram.

WAT DOET GHB EN HOE LANG WERKT HET?

Het is erg moeilijk om het verband tussen de dosering van GHB en de aard van de roes te beschrijven. Reden hiervoor is o.a. het verschil in sterkte tussen de farmaceutische en de illegale GHB, en het effect dat afhankelijk is van het lichaamsgewicht van de gebruiker. Toch wordt er een onderscheid gemaakt naargelang de inname van een lage, een matige, een sterkere of een hoge dosering.

Lage dosis: lichte ontspanning (minder dan 1 g; minder dan +/- 1,5 ml)
Deze dosering kan het best vergeleken worden met het effect van de consumptie van een glas bier of wijn. Het gevoel kan omschreven worden als een lichte euforie en ontremming.
De gebruiker voelt zich socialer en eventueel aanwezige angstgevoelens verminderen. De duur van dit effect varieert van één tot twee uren. Het afnemen ervan maakt plaats voor een gevoel van verhoogde energie en alertheid.

Matige dosis: sterke ontspanning (1 – 2 g; +- 1,5 – 3,1 ml)
Na tien tot twintig minuten treedt er een gevoel van fysieke en mentale ontspanning in. Om het zuurstofgehalte in het bloed en het weefsel op peil te kunnen houden, vertraagt de ademhaling en is ze dieper. Ook de hartslag vertraagt. Afhankelijk van de gebruiker kan er een verstoring optreden in de articulatie, de motorische coördinatie en het evenwichtsgevoel. In slaap vallen is ook een mogelijkheid. Er treedt in ieder geval een staat van kalmte, passiviteit en slaperigheid op. De duur van dit effect schommelt tussen twee en drie uur.

Sterkere dosis: in slaap vallen (2 – 4 g; 3,1 – 6,2 ml)
Gezien de sterkte van de dosis valt het merendeel van de gebruikers bij inname van deze hoeveelheid in slaap. Het kan dan om een behoorlijk diepe slaap gaan, die drie tot vier uur kan duren. Ontwaken gebeurt meestal met een verfrist en alert gevoel. Ook kenmerkend voor deze dosering zijn hevige verstoringen in de spraak en de motorische coördinatie.

Hoge dosis: zeer diepe slaap of comateuze toestand (4 – 8 g; 6,2 – 9,2 ml)
De meerderheid van de gebruikers komt bij een dergelijke dosering na een 5- tot 15-tal minuten in een diepe slaap terecht. Zo diep zelfs, dat de personen in kwestie maar moeilijk of helemaal niet wakker te krijgen zijn.

HOE EN HOE LANG IS GHB OP TE SPOREN?

GHB blijft in de urine ongeveer 6 uur opspoorbaar.

De risico's

Omdat GHB zo moeilijk te doseren is, is er een reële kans op een overdosis. Daarnaast is de combinatie met alcohol ook erg gevaarlijk.

Zoals voor veel drugs geldt ook bij GHB: gebruikers weten niet wat ze precies in handen krijgen en met welke stoffen de drug al dan niet is gemengd.

DE BELGISCHE WET

GHB was vroeger vrij te verkrijgen in sommige smartshops, maar werd in 1996 uit de rekken gehaald. Daarna werd het product opgenomen in het Koninklijk Besluit tot reglementering van sommige psychotrope stoffen van 22 januari 1998. Sindsdien is GHB dus verboden in België.

RISICO'S OP KORTE TERMIJN

Bij GHB is er een reëel risico op intoxicaties en overdoseringen, vooral wanneer de gebruiker binnen een kort tijdsbestek meerdere doseringen inneemt, of wanneer de concentratie GHB hoger is dan de gebruiker verwacht. Dit risico is bij GHB extra groot:

- Bij GHB-gebruik is er een zeer klein verschil in dosis tussen een gewenst en een ongewenst effect.
- Gebruikers ontwikkelen snel tolerantie, waardoor ze steeds meer moeten gaan gebruiken om hetzelfde effect te ervaren.
- GHB wordt vaak gebruikt in combinatie met alcohol of een andere verdovende stof.

Wanneer dit gebeurt bestaat de mogelijkheid dat de ademhaling wordt onderdrukt en de gebruiker bewusteloos raakt of zelfs in een coma terechtkomt. Meestal ontwaakt de patiënt binnen anderhalf tot drie uur.

Onaangename effecten bij hoge doseringen zijn ondermeer misselijkheid, braken, agressief gedrag, spraakproblemen, moeilijkheden om de spieractiviteit te coördineren, lethargie, slaperigheid, hartritmestoornissen en onderkoeling.

DE RISICO'S OP LANGE TERMIJN (VOORAL VOOR REGELMATIGE GEBRUIKERS)

Gezondheid

Er is vooralsnog weinig bekend over lange-termijneffecten van recreatief GHB-gebruik of over de lange-termijneffecten van een GHB-coma. Ook lange-termijneffecten op de hersenen werden tot op heden niet onderzocht.

Sociaal en maatschappelijk

Zoals dat voor de meeste drugs geldt, kunnen er ook bij de ontdekking van GHB-gebruik conflicten met de omgeving ontstaan: met de ouders, de partner, de school, het werk,... Dat is nog meer het geval als gebruikers te maken krijgen met politie en justitie.

RISICOGROEPEN

GHB geeft extra risico's voor mensen met hart- en vaatziekten, epilepsie, bloeddrukproblemen, alcoholproblemen enzovoort.

GHB & DE RISICO'S VOOR DE VRUCHTBAARHEID EN BIJ ZWANGERSCHAP

- Vruchtbaarheid: voor zover bekend heeft GHB geen invloed op de kwaliteit van sperma- en eicellen en is er geen wisselwerking met hormonale anticonceptie (bijvoorbeeld de pil).
- Zwangerschap: al zijn er (nog) geen harde bewijzen voor de schadelijkheid van GHB tijdens de zwangerschap, toch wordt zwangere vrouwen elke vorm van druggebruik sterk afgeraden. GHB passeert de moederkoek (placenta). Het heeft, net als andere stoffen, een grotere invloed op de foetus dan op de moeder en wordt trager afgebroken. Bovendien leidt druggebruik tot een gedrag en een levensstijl met meer risico's.
- Borstvoeding: idem als voor de zwangerschap. Druggebruik is absoluut af te raden.

DE RISICO'S BIJ GECOMBINEERD GEBRUIK

GHB wordt vaak in combinatie met andere middelen ingenomen. De meest voorkomende combinatie is deze van GHB met xtc. Naast xtc en alcohol zijn cannabis, amfetamines en cocaïne voorbeelden van middelen die vrij frequent met GHB gecombineerd worden. De meeste gebruikers geven het verlengen van de 'high' van de andere drug aan als reden voor hun combigebruik. Maar combinaties van GHB met andere drugs geven onvoorspelbare effecten. Alleen al daarom is het gecombineerd gebruik af te raden.

GHB en xtc

Hoewel het geen typische dansdrug is, wordt GHB vaak gebruikt tijdens het uitgaan. Een reden hiervoor is dat het vaak gecombineerd wordt met xtc, wat wel als een typische uitgaansdrug gekend is. Hierdoor ontstaat er een plezierige roes, die intenser is dan de roes van beide middelen afzonderlijk. Er wordt meestal begonnen met de inname van een xtc-pil en eens die werkt, wordt er aangevuld met GHB. GHB zal dan de piekervaring van xtc verlengen en intensifiëren.

GHB en alcohol

Alcohol is de meest gebruikte drug in het uitgangsleven en ook GHB-gebruikers consumeren alcohol. Beide middelen lijken enigszins op elkaar: ze werken beiden ontremmend, geven een ontspannen en behaaglijk gevoel en bevorderen de sociale contacten. Toch wordt de combinatie niet echt geapprecieerd onder gebruikers. De combinatie alcohol en GHB houdt immers behoorlijk wat risico's in, er wordt niet voor niets gesproken over de comacombi.

GHB en cannabis

Deze combinatie wordt vooral gebruikt uit gewoonte, eerder dan om een bepaald effect na te streven. In de fase van ontspanning of tijdens het uitgaan hebben sommige gebruikers de gewoonte te blowen, zowel na gebruik van GHB als na gebruik van andere middelen. Sommigen geven aan minder suf te worden van de combinatie dan van cannabisgebruik alleen. Anderen geven dan weer het omgekeerde aan en zeggen suffer te worden van de combinatie GHB en cannabis.

GHB en cocaïne

Over de effecten van deze combinatie bestaat verdeeldheid onder gebruikers. Sommigen noemen het een goede combinatie, anderen net niet. Nog anderen zijn er wel voor te vinden, maar op voorwaarde dat het in combinatie wordt gebruikt met nog een derde middel zoals alcohol of xtc. Het doel van de combinatie cocaïne–GHB is een welbepaalde prettige roes te bereiken, waarin cocaïne stimuleert en de verdovende werking van GHB dempt.

GHB en amfetamines

Net als cocaïne hebben amfetamines en GHB een tegengesteld effect. Amfetamines werken immers stimulerend. Door de producten te combineren merkt een gebruiker minder van de verdovende werking van GHB. Hierdoor neemt die snel te veel GHB. Als de speed uitwerkt en er zit nog veel GHB in het lichaam, dan kan iemand plotseling bewusteloos geraken.

RAAK JE ER AFHANKELIJK VAN?

Aanvankelijk werd ervan uitgegaan dat het met de afhankelijkheid van GHB wel mee zou vallen. De afgelopen jaren meldden zich echter steeds vaker mensen bij de verslavingscentra met een ernstige vorm van GHB-afhankelijkheid. Ook in de wetenschappelijke literatuur wordt steeds vaker melding gemaakt van een GHB-onthoudingssyndroom.

Er wordt aangenomen dat er een groot risico voor ernstige onthoudingsverschijnselen bestaat bij gebruikers die elke twee tot vier uur GHB gebruiken. De onthoudingsverschijnselen kunnen zich al enkele uren na inname manifesteren, zelfs bij personen die slechts gedurende een korte periode, bijvoorbeeld enkele weken, GHB hebben gebruikt. De verschijnselen houden ongeveer zes tot vijftien dagen of zelfs langer aan. Vrij specifiek voor GHB lijkt het terugkomen van de onthoudingssymptomen na één of twee weken. Deze tweede fase kenmerkt zich vaak door stemmingsstoornissen, angst, verwarring en paranoia. Ook deze onthoudingsverschijnselen houden meestal zo'n twee tot vier dagen aan.

Tolerantie en afhankelijkheid lijken vooral op te treden als GHB niet alleen bij het uitgaan, maar ook als slaapmiddel of angstwerend middel meerdere keren per dag wordt gebruikt.

MEER INFO

Contacteer De DrugLijn voor alle vragen over drank, drugs, pillen en gokken.
Voor informatie, een eerste advies of voor adressen voor hulp en preventie.
Anoniem, objectief en zonder te oordelen of veroordelen.

BEL 078 15 10 20

ma-vr: 10-20 u. (niet op feestdagen)
vanaf een vast toestel bel je aan voordeeltarief

NEEM CONTACT VIA WWW.DRUGLIJN.BE

stel je vraag via mail, Skype of chat
je krijgt steeds een persoonlijk antwoord

VAD VLAAMS EXPERTISECENTRUM ALCOHOL EN ANDERE DRUGS

Vlaanderen is zorg

de druglijn 078 15 10 20 www.druglijn.be

© April 2014
Deze infofiche maakt deel uit van de reeks Drugs ABC. Redactie: Patrick De Rynck, David Möbius

V.U. Frieda Matthys, Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen vzw, VAD, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel